

Beszámoló az Ezüstnet Egyesület

A magyar mennyasszony (2023. 12. 13. – 2024. 08. 25.)
időszaki kiállítás - tárlatvezetéssel egybekötött –
megtekintéséről

Az Ezüstnet Egyesület szervezésében **február 8-án délelőtt** az idei év első múzeumi látogatására került sor tárlatvezetés keretében (a tárlatvezetőnk: Forgács Pál Zsófia volt). A divat- és az esküvői ruhaköltemények változását, a fiatalságunkat visszaidéző emlékekkel vártuk a kiállítást, és nem kellett csalódnunk. A tárlatvezetésen a szokottnál is többen vettünk részt, ami jelezte a múlt iránt, és a témát érintő érdeklődésünket, hiszen várhatóan mi már mennyasszonyi ruhákat nem fogunk megvételre keresni, legfeljebb unokányainkra gondolhattunk a XXI. századi ruha költeményeket csodálva.

A kiállítás előzményeként megemlítendő az öt évvel ezelőtti sikeres kiállítás a „Clara – Divatkirálynő a vasfüggöny mögött”. Az akkori kiállítás kurátora **dr. Simonovics Ildikó** divattörténész volt, aki a mostani időszaki kiállításnak is egyik meghatározó alakja. A korábbi kiállítás Rothschild Klára életének állított emléket, bemutatva esküvői ruhakölteményeit, sőt egy hófehér mennyasszonyi ruhát is bárki felpróbálhatott a Magyar Nemzeti Múzeum kertjében található Geraldine házban (az Apponyi Gerardinkról elnevezett házba 2021 óta cukrászda működik).

A jelen kiállítás **50 nő, 50 sors, 50 egyedi történetére** lett felfűzve. A magyar női mennyasszonyi ruhák sokszínűségét csodálhattuk meg a kiállítói termekben a múzeum első emeletén. Akik a lépcsősorok megmászását fel tudták vállalni szembe velük pódiumon csodálhatták a negyedévenként változó három híres mennyasszony kölcsön adott ruha költeményét, így például az első negyedévben, többek között Borbély Alexandra páratlan szépségű ruhájában is gyönyörködhettünk.

Az **első terem**be „szalagerdön” keresztül jutottunk be, amelyekről a házassággal kapcsolatos fogalmak olvashatóak, felidézve és bővítve elfeledett ismereteinket. Videón a házasság történetéhez kapcsolódó hagyományokkal gazdagodtunk, majd tárgyakat, így Varga Sára hozomány-, vagy más elnevezéssel kelengye ládikáját fotózhattuk.

A **következő terem**ben, 50 menyasszony 50 történetét követhettük nyomon, a régmúlt becses darabjai mindazokat a változásokat emelik ki, amelyeken az elmúlt 500 évben a házasság és az esküvő intézménye keresztülment. Ez a történet 1522-től Habsburg Mária és II. Lajos magyar király esküvőjétől egész napjainkig tartó időszakot öleli fel. A 3 éve létrehozott Magyar menyasszony Facebook-csoport segítségével ez egy óriás projekté nőtte ki magát, ahol a tagok régi esküvői fotókat, történeteket tehettek/nek közzé.

Nekem ebben a teremben kedvenc menyasszonyi ruhám Thököly Éva, herceg Esterházy Pál nádor nejének XVII. századi magyar díszruhája volt. A több mint 25000 felvarrt korallgyöngy, a sok kézimunka: a zöld pamutbársonyt (az eredetileg sötétkék bársonyruha mára zöldre fakult) díszítő tulipánok, a ruha ujjja, és a betét fehér csipkéjének egyedisége magával ragadott.

A nemesi családok hagyományosan tovább örökítették, eladományozták az esküvői ruháikat. Külön érdekessége a kiállításnak egy vecsernyepalást (pluviale), amely Erzsébet királyné menyasszonyi ruhájából lett átalakítva, ezt Sisi ajándékozta az esküvője után a Mátyás-templomnak. A kiállításnak ebben a termében szerepel egy égből pottyant menyasszonyi ruha is 1945-ből, amit a háborús évek és a súlyos anyagihiány miatt ejtőernyőből varratott a menyasszony.

A **harmadik „Hófehér” terem**ben a fehér menyasszonyi ruhákat több száz évet átölelően csodálhattuk, a gondosan, aprólékosan megmunkált ruhák változatossága lenyűgöző volt. Mítosz, hogy először Viktória királynő viselt fehér menyasszonyi ruhát, az arisztokrata nők ugyanis már a 18. században előszeretettel mentek férjhez fehérben. Hogy mégis a brit királynőhöz kötik ezt a hagyományt, annak oka, hogy ő volt az első uralkodónő, aki nem “bíborban, bársonyban, aranyruhában” esküdött – ahogy azt egyébként királynőként tennie kellett volna –, hanem a fehér ruhát választotta, ezzel is “bizonyítva, hogy ő nem uralkodó nőként, hanem szerelmes hitvesként áll oltár elé”.

A fehér csipkecsodák után külön egységben mutatkoztak be a színes menyasszonyi ruhák és a menyecske ruhák, ezek mássága is magával húzó. Az első dokumentált menyecske ruha 1947-ből való. Az esküvői ünnepség része éjfélkor a menyecske ruhába történő átöltözés, több esküvőn még napjainkban is.

Az egyik fal mentén a különböző tájegységek menyasszonyi viseleteit állították ki: Látható itt kalotaszegi, matyó, sárközi, rimóci, kalocsai népviseletet. Ezek többsége színes, az adott vidék jellemző hímzéseivel, motívumaival. Érdekes az is, hogy az egyes nemzetiségek, népcsoportok viseletei között általában nem találkozunk külön menyasszonyi ruhával. Erre az alkalomra a lányok ünnepi ruhájukat vették fel, ami tájegységenként, akár falvanként is változott. Lenyűgöző végig nézni a sokféle népviseletben oltár elé álló menyasszonyi ruhákat.

Az esküvői emlékek falán hetvenhét, keretezett menyasszonyi koszorút állítottak ki. Mára ugyan teljesen kikopott ez az esküvői hagyományból, régen azonban a fejdísz és a bokrétát, akár az esküvői fotóval együtt díszes képkeretbe foglalták, és "házioltár jelleggel" kiakasztották az otthonokba, hogy a házasság szentségét és védelmét kiterjesztették ezáltal az egész családra – mesélte tárlatvezetőnk.

A kiállítást **záró egység**ben vetítő falon kísérhetjük a Magyar Menyasszony facebook-csoportját (mára 14 ezer tagot számlál a három éve életre hívott csoport), és a www.magyarmenyasszony.hu online gyűjteményből a fotókat, az esküvőről megörökített eseményeket. Az oldalra folyamatosan lehet fotókat feltölteni, amelyek mind megjelenne a kiállításban látható interaktív installációban.

A kiállításon a kortárs művészek esküvői témában készült alkotásait is megnézhattük, például Karcis Gábor tükrökkel végtelenített, immerzív Lakodalmi asztalát.

A kiállítás augusztus 25-éig várja a látókat.

2024. május

Lejegyezte: Tóth Ági

A Beszámolóban szereplő fotók a szerző saját felvételei.